

12. Солтис О. Про поборюване неграмотности // Ілюстрований календар товариства “Просвіта” на рік звичайний 1910. – С. 56.
13. Статут товариства “Союзу Українок” у Львові. Рескрипт львівського воєводства з 10.5.1924. ч. 7708/24/13. – С. 2.
14. Українки в історії /За заг. ред. В.Борисенко. – К.: Либідь, 2004. – 328 с.
15. Циркуляри и распоряжения Станиславского товарищества “Просвита”. – Ф. 378. – Оп. 1. – Спр. 19. – Арк. 48.

Аннотация. В статье акцентируется внимание на роли женских обществ в национальном воспитании населения Западной Украины; анализируются разносторонность их деятельности и взаимосвязь с Надднепровщиной; очерчены формы работы “Союза Украинки”, которые направлены на поддержку кооперативного движения; на основании внедрения новых сфер деятельности выявлено повышение сознания народа, что способствовало новому психологическому восприятию женщины в обществе.

Ключевые слова: национальное воспитание, национальное сознание, женское движение, женские общества, женские издания, концепция самозащиты.

Annotation. In the article the role of woman's societies in national education of Western Ukraine's population is emphasized; the variety of their activity and interconnection with Naddnipyrianshchyna is analyzed; the forms of “Union of Ukrainians” work are defined, which is directed in support co-operative movement; on the basis of introduction of new spheres of activity the increase of national consciousness of mass is founded out, which promoted new psychological perception of woman in society.

Key words: National education, national consciousness, women's movement, women's societies, women's edition, conception of self-defence.

УДК 37(09)

Прокопенко Л.І., Біда О.А.

ЛИЦАР СУВОРОЇ ДОБРОТИ

Анотація. Стаття присвячена вивченню досвіду роботи великого педагога та психолога Віктора Миколайовича Сороки-Росинського та його творчості, яка має використовуватися у практичній діяльності освітян, при підготовці педагогів-професіоналів у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: великий педагог В. М. Сорока-Росинський, підготовка педагогів, школа, вищий навчальний заклад.

Віктор Миколайович Сорока-Росинський. Це ім'я з особливою шаною притягує до себе увагу педагогів і тих, хто готується стати вчителем. Для студентів Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького воно особливо близьке, адже на заняттях з педагогіки викладачами для них демонструється кінофільм “Республіка ШКІД”, головним героєм якого є унікальний педагог, провісник демократично-гуманного напрямку виховання у жорсткі роки становлення радянської влади, масових явищ злочинства, насильства, бродяжництва, безпритульності дітей наголошується, що він формувався в Україні, Чернігівщині, Черкащині.

Рід Сороки-Росинського походить із Золотоноші, що на Черкащині. Мати Віктора Миколайовича – Тетяна Капітонівна – високоосвічена жінка для свого часу – бачила сина не військовим і не церковним діячем (як члени родини), а інтелігентом з університетською освітою. Її мрії й настирливість увінчалися успіхом. У 1901 році син вступив до Петербурзького університету на історико-філологічний факультет і в 1906 році, закінчивши його, почав викладати у гімназіях та психологічній лабораторії Військово-медичної академії. У період з 1906 до 1918 року надруковано понад 30 статей, присвячених проблемам освіти, становленню психіки молодого людини, важливості позакласної й позанавчальної роботи. Прикметним для його праць було підтвердження теоретичних постулатів практичними прикладами з власної діяльності. В.М. Сорока-Росинський одним з перших педагогів створив учнівський клуб – прообраз групи продовженого дня в школі, “дитячу республіку” (зразок комун А.С. Макаренка), у яких едукативний процес базувався на засадах гуманізму й самоуправління. Найвідомішим періодом педагогічної праці Віктора Миколайовича були 1920 – 1925 роки коли він очолив, практично

створив, школу ім. Ф.М. Достоєвського для важковиховуваних дітей. Ним були сформульовані, апробовані й доведені практично нові принципи педагогіки в умовах становлення нової державної формації. Проте педагогічна, наукова й практична діяльність В.М. Сороки-Росинського складалася досить непросто. Якоюсь мірою його драма повторилася в діяльності педагога усіх часів і народів Антона Семеновича Макаренка. Впродовж років після звільнення з посади очільника “Республіки Шкід” він працював методистом Ленінградського педагогічного інституту ім. О.І. Герцена, вчителем педучилища й на курсах, спецшколи (1942-1948) на Алтаї й у Киргизії. Трагічним виявився період життя Віктора Миколайовича з 1948 до 1960 року (01.10.1960 р.) у рідному Ленінграді, коли він змушений був на громадських засадах створити дитячий клуб на квартирі та проводити заняття з дітьми, розвиваючи й формуючи їхню всебічну гармонійність, патріотичність і культуру.

В.М. Сорока-Росинський залишив близько ста опублікованих психолого-педагогічних праць, які, на жаль, недостатньо використовуються при викладанні психології й педагогіки у ВНЗ. Хоча, продуктивні ідеї творчої спадщини видатного вченого надзвичайно актуально звучать сьогодні. Так, у праці, написаній ще у 1907 р. “Психологія й самовиховання” сформульована ідея необхідності такої галузі, як автологіка (наука про самовиховання), якою бажано б було оволодівати кожній людині, особливо тій, яка обрала шлях (професію) педагога-вихователя. Нині ми у практичному житті переконуємося в твердженні педагога, що для формування особистості творчої, креативно мислячої потрібна література не стільки детективного змісту, скільки про героїв на трудовому й життєвому тлі.

У праці “Шлях російської національної школи” ним сформульовані думки, які наголошують, що “в людському житті, як у цілому завжди є мотиви й ідеали, які не піддаються аналізу розуму, залишаючись таємними й темними силами. Не хлібом єдиним живе людина [1, 55]: “Педагогика считающая своей задачей уход за психикой воспитываемых, и должна обратить свое внимание прежде всего на эти могучие подсознательные духовные силы, а в том числе и на тот комплекс, в котором как-то тесно связаны воля к жизни, национальный интеллект и стремление к деятельности и творчеству” [там само, 58].

Нам імпонують сформульовані Сорокою-Росинським завдання школи в період інтенсивної демократизації суспільства, а саме: “...Приемля демократизацию жизни школа вовсе не должна принижаться к ней, не должна сама варваризоваться. Она должна получить такую организацию, чтобы дети всех этих деклассирующихся и теряющих свои корни получили бы от школы, взамен потерянного, новые принципы, новые нравственные устои и новые идеалы, способные довести воспитываемых до состояния нравственной автономии. Школа должна будет облегчить этот переход снизу вверх, превратившись в истинную школу нравственной и волевой тренировки, дабы ее питомцы не умножали собой массы нынешней интеллигентщины, но становились молодой, демократической или, лучше сказать, народной интеллигенцией” [там само, 81].

Своєчасними є й думки видатного педагога про роль сім’ї у перехідний період держави від одного соціально-суспільного ладу до іншого. Ми не можемо не процитувати його висловлювання щодо цієї проблеми: “Если спросить, кто же воспитывает в переживаемое ныне время наших детей, то в большинстве случаев ... на этот вопрос можно ответить: никто или все, что угодно, – няньки, прислуга, двор, улица, шарманка, кинематограф, общество сверстников, футбол, и менее всего семья ибо часто семья – не общей столовой и ночлежки, а духовной и трудовой организации, живущей общей жизнью, – такой семьи нет; не может быть в таком случае и воспитания, т.е. сознательного, целесообразного и планомерного воздействия на волю ребенка; имеется лишь известное влияние, случайно хорошее, случайно дурное, хотя и в том и в другом случае отпечатывающееся на характере детей” [там само, 81-82].

Ми повинні прислухатися до порад учителя-практика, що діяльність школи повинна будуватися на основі детального вивчення мотивів антигуманної поведінки дітей та причин, що призвели їх до статусу “важких”. В багатьох випадках, наголошує він, – діти стають такими, тому що їх душевна енергія не знаходила доцільного виходу й витрачалася або даремно, або у потворних формах. А звідси, повинна бути й спеціальна більш глибока підготовка педагогів. Перелік назв публікацій В.М. Сороки-Росинського засвідчує глибинність розуміння проблем виховання, наприклад: “Психологія й самовиховання”, “Емоції й їх культура”, “Національне й героїчне у вихованні”, “Від промов до справи”, “Школа й клуб”, “Важковиховування”, “Виховання вольових людей”, “Безтурботні батьки”, “Настільна гра як допоміжний метод навчання” і багато інших.

По-новому актуально сприймається думка педагога про органічне поєднання авторитарних і демократичних методів управління вихованням, формуванням особистості громадянина; про психолого-педагогічну значущість стимулювання працьовитості, старанності, доброзичливості. Він, зокрема, наголошував, що “праця ніколи не повинна трактуватися в школі як покарання”, “організована участь вихованців у всіх галузях шкільного господарства – такий наш вихідний пункт”, “активна організаційна діяльність вихователя, головне знаряддя на першій стадії, повинна поступово стушовуватися, звільняючи місце самодіяльності й самоорганізації вихованців” [там само, 163].

Віктор Миколайович Сорока-Росинський, психолог, педагог, послідовник і реалізатор ідей видатних педагогів-філософів Г. Сковороди, Ж-Ж, Руссо, К.Д. Ушинського повинен бути знаний і незабутній в Україні, його творчість має використовуватися у практичній діяльності освітян, при підготовці педагогів-професіоналів у вищих навчальних закладах.

Література

1. Сорока-Росинский В.Н. Педагогические сочинения. – М.: Педагогика, 1991. – 238 с.

Аннотация. *Статья посвящена изучению опыта работы великого педагога и психолога Виктора Николаевича Сороки-Росинского и его творчества, которое должно использоваться в практической деятельности педагогов, при подготовке педагогов-профессионалов в высших учебных заведениях.*

Ключевые слова: *великий педагог В. М. Сорока-Росинский, подготовка педагогов, школа, высшее учебное заведение.*

Annotation. *The article is devoted the study of experience great teacher and psychologist V. N. Soroka-Rosinskiy and his creation which must be utilized in practical activity of teachers, at preparation of teachers-professionals in higher educational establishments.*

Keywords: *great teacher V/. M. Soroka-Rosinskiy, preparation of teachers, school, higher educational establishment.*

УДК 371.3

Прокопенко Л.І., Гриб С.Є.

РОБОТА ШКОЛИ ПЕРЕДОВОГО ДОСВІДУ З ПРОБЛЕМИ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

Анотація. *Стаття присвячена вивченню роботи школи передового досвіду з проблеми оволодіння тестовим контролем в едукативному процесі як однією з технологій навчання. Визначені етапи впровадження тестування у професійну діяльність педагогів з урахуванням мети, змісту та форм тестів.*

Ключові слова: *тестування, професійна діяльність педагогів, вища освіта.*

У Державній національній програмі “Освіта. Україна ХХІ століття” визначені перспективні завдання розвитку змісту освіти. Зокрема в ній виокремлені такі стратегічні завдання реформування освіти в Україні: оновлення змісту професійної освіти, визначення державних вимог щодо її якості й обсягу на рівні досягнень науки, техніки, технологій та світового досвіду; оновлення змісту вищої освіти, запровадження ефективних педагогічних технологій; створення нової системи методичного та інформаційного забезпечення вищої школи; входження України у трансконтинентальну систему комп’ютерної інформації; розроблення системи діагностики якості освіти та системи тестів для визначення відповідності рівня освіти державним стандартам [2].

Задовольняючи освітні потреби особистості та потреби суспільства у кваліфікованих фахівцях, держава повинна контролювати результати освітньої діяльності всіх її учасників на всіх етапах. Йдеться про назрілі потреби формування системи контролю якості “готового продукту освіти” – тобто відстеження відповідності сформованих у випускника вищого навчального закладу соціально і професійно важливих знань, умінь, навичок та компетенції вимогам ринку праці. Іншими словами, надаючи однакові можливості всім членам суспільства здобувати освіту, суспільство повинно мати гарантію сумлінного використання цих можливостей. Реалізація цих